

MERITUM

Pismo Podkarpackiego Kuratora Oświaty nr 3 (23) kwiecień-maj 2019

Szanowni Państwo,

zbliża się koniec roku szkolnego, a fakt ten skłania do posumowań. Nasuwa się wiele określeń, które oddają istotę tego czasu. Mogę powiedzieć, że dla edukacji był to rok i wyjątkowy i trudny, albo wyjątkowo trudny, co właściwie może znaczyć to samo, choć niekoniecznie.

Mimo wielu pozytywnych i dobrych dla edukacji zdarzeń, o których nie sposób nie wspomnieć, oprócz sukcesów uczniów, nauczycieli i szkół, mamy niepowodzenia czy wręcz porażki.

I choć w powszechnym mniemaniu kluczem do udanego życia jest sukces, to tak naprawdę pokochać trzeba niepowodzenia. Te są najbardziej cenne – obnażają prawdę, uczą przewyżczać wady, skłaniają do wniosków oraz zweryfikowania naszych przekonań i poglądów w wielu sprawach. Tak też się stało w kontekście ostatnich miesięcy i zdarzeń. Strajki, a w konsekwencji zagrożenie nieprzeprowadzenia egzaminów w gimnazjach i szkołach podstawowych dla 41 tys. uczniów (tylko w województwie podkarpackim), eskalujące do ostatniego dnia, a nawet godzin zagrożenie klasyfikacji maturzystów, a na dokładkę jeszcze zagrożenie bezpieczeństwa przeprowadzenia samego egzaminu maturalnego przerosły wyobrażenia wielu. Dla dobra uczniów, we wzajemnej współpracy i przy wsparciu wolontariuszy i ludzi dobrej woli, sprostaliśmy tym wszystkim wyzwaniom, bo nawet w obliczu negatywnych postaw,

przykrych zdarzeń i doświadczeń cały czas w zdecydowanej większości byli z nami także nauczyciele odważni, odpowiedzialni, którzy nie tylko są profesjonalistami, ale swój profesjonalizm zbudowali na etyce zawodowej. Na nich polegaliśmy najbardziej i nie zawiedliśmy się.

Dziękuję.

Jednak emocje towarzyszące ostatnim wydarzeniom, na pewno zostaną na długo w świadomości wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób w nich uczestniczyli, przede wszystkim młodych ludzi i ich bliskich, którzy nigdy nie powinni byli stać się kartą przetargową w rozwiązywaniu sporów dorosłych, zwłaszcza swoich nauczycieli. A niestety tak się stało. Mają zatem prawo dziś pytać o etyczny wymiar takiego postępowania, bo w żadnym zawodzie największego nawet profesjonalizmu nie ma bez etyki. Cenę jej braku lub jej niezrozumienia płaci całe środowisko nauczycieli.

W ostatecznym rozrachunku, mimo całego optymizmu, który podpowiada, że będzie dobrze, na progu kończącego się roku szkolnego, mam wrażenie, że więcej szklanki do połowy pustej, a nie pełnej. Nauczyciele stanęli w świetle prawdy o sobie samych, co widoczne jest tylko dla tych, co patrzyli z boku. Końcowa ocena zatem nie należy już do nas.

Małgorzata Rauch

Podkarpacki Kurator Oświaty

Współpraca oświatowa Podkarpacia z Krajem Saary w Niemczech

XIII Polsko-Niemiecko-Ukraińska Konferencja Pedagogiczna

W zakresie współpracy dyrektorów podkarpackich szkół, nauczycieli i instytucji doskonalenia nauczycieli płaszczyznę współdziałania stanowią coroczne *Niemiecko-Polskie Konferencje Pedagogiczne*, które dają okazję do intensywnej wspólnej pracy, wymiany informacji i doświadczeń, wypracowywania istotnych tematów dotyczących

wymiany uczniów oraz realizacji projektów transgranicznych.

Jak to się zaczęło...

Tegoroczna, XIII Polsko-Niemiecko-Ukraińska Konferencja Pedagogiczna odbyła się w Kraju Saary 20-24 marca 2019 r. w Akademii Europejskiej Otzenhausen, pod hasłem „Wspólne poznawanie Europy – międzynarodowa wymiana szkolna jako

podstawa procesu integracji europejskiej”. Stano-
wiła ona jednocześnie inaugurację szeregu wyda-
rzeń towarzyszącym obchodom jubileuszu *10-lecia
partnerstwa Kraju Saary i Województwa Podkarpac-
kiego*. Początkiem tejże współpracy było podpisanie
8 maja 2009 r. w Saarbrücken, podczas Tygodnia
Europejskiego, przez Premiera Kraju Saary i Marszał-
ka Województwa Podkarpackiego *Wspólnej Dekla-
racji o współpracy międzyregionalnej*. Następnie,
25 stycznia 2017 r. zostało podpisane w Rzeszowie
przez Podkarpackiego Kuratora Oświaty Małgorzatę
Rauch oraz Ministra Oświaty i Kultury Kraju Saary
Ulricha Commerçon *Porozumienie o współpracy
w zakresie oświaty pomiędzy Kuratorium Oświaty
w Rzeszowie, a Ministerstwem Oświaty i Kultury
Kraju Saary*. Ponowne jego parafowanie przez w/w
osoby nastąpiło w Otzenhausen 19 lutego 2017 r.
podczas *XI Polsko-Niemiecko-Ukraińskiej Konferencji
Pedagogicznej*. Od tego czasu w ramach partnerstw
powołane zostały do życia liczne wspólne inicjaty-
wy, których celem było i jest tworzenie obywatelom
obu regionów możliwości lepszego poznania. Wśród
nich szczególną rolę odgrywają partnerstwa szkolne.
Obecnie w oficjalnej wymianie bierze udział 40 szkół
z obydwu regionów, w tym 16 z Podkarpacia, pozos-
tałe 4 z innych regionów.

Tegoroczna Konferencja ...

Organizatorem XIII Polsko-Niemiecko-Ukraiń-
skiej Konferencji Pedagogicznej było Stowarzyszenie
na rzecz Europejskiego Kształcenia Ekologicznego
Spohns Haus, którego Dyrektorem Zarządzającym
jest dr Jerzy Węgrzynowski, a Przewodniczącym
Hans Bollinger. Wydarzenie objęli patronatem ho-
norowym Minister Edukacji i Kultury Kraju Saary
Ulrich Commerçon, Minister Ochrony Środowiska
i Konsumenta Reinhold Jost oraz Minister Finan-
sów i Spraw Europejskich Peter Strobl.

W konferencji udział wzięli m.in. Konsul Gene-
ralny Rzeczypospolitej Polskiej – Jakub Wawrzy-
niak, Konsul Generalny – Ukrainy Alla Polyova,
Christine Streichert-Clivot z Ministertwa Oświaty
i Kultury Kraju Saary, Minister Ochrony Środowi-
ska i Konsumenta – Reinhold Jost, Pełnomocnik
do spraw europejskich i Sekretarz Stanu – Roland
Theis, Przewodniczący Rady Nadzorczej ASKO

EUROPA-STIFTUNG – Klaus-Peter Beck, Wice-
kurator Oświaty z Lwowa – Ihor Hayduk, przedsta-
wicieli Kuratorium Oświaty w Rzeszowie pod prze-
wodnictwem Wicekuratora Oświaty – Stanisława
Fundakowskiego, Wiceprezes Oddziału Stowarzy-
szenia „Wspólnota Polska” w Rzeszowie – Mariusz
Grudzień, Starosta Łańcucki – Adam Krzysztoń,
dyrektorki szkół z województwa podkarpackiego,
Kraju Saary i Obwodu Lwowskiego, nauczyciele
koordynujący uczniowskie projekty międzynaro-
dowe.

Uczestnicy mieli okazję do wymiany doświadczeń,
wzbogacenia warsztatu pracy, konfrontacji z aktu-
alnymi wyzwaniem w szkolnictwie. W programie
znalazły się m.in. wykład prof. Marka Wilczyńskiego
z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie: *Niem-
cy i Polacy. Nie tylko trudne sąsiedztwo*, Nils-Eyk
Zimmermanna – Wiceprezesa DARE: *Europejski
wymiar edukacji i wymiany szkolnej*, Stephanie
Bruet – Dyrektora Zarządzającego AEO: *Edukacja
europejska w Akademii Europejskiej Otzenhausen*.
Dr Jerzy Węgrzynowski przekazał aktualne informac-
je i porady dotyczące składania wniosków i rozliczeń
projektów w ramach dofinansowania Polsko-Nie-
mieckiej Wymiany Młodzieży. Uczestnicy czte-
rech grup warsztatowych opracowali następujące
zagadnienia: *Europejski wymiar edukacji w wymia-
nie szkolnej*, *Dobry program*, *Edukacja polityczna
w ramach partnerstwa szkół* oraz *Europa w świecie
uczniów*.

*Friedrich Wilhelm August Fröbel: „Źródło
wszelkiego dobra tkwi w zabawie”, czyli ...*

Jak ciekawie „głową, sercem i ręką” uczyć o Europie?

Temu tematowi poświęcony był warsztat nr 4
Europa w świecie uczniów podczas tegorocznej
Konferencji, który prowadzili: Marlene Wagner –
pedagog, była dyrektor szkoły realnej i wiceprezes
Europa-Union Saar, Frank Fried – kierownik biura
Europe Direct na terenie stolicy Saarlandu, Timo
Stockhorst – prezes Junge Europäische Föderalisten
w Kraju Saary oraz wiceprezes Europa-Union Saar
i osobisty sekretarz europośla Jo Leinen,

Dla młodych ludzi integracja europejska jest spra-
wa oczywistą. O tym, czy i jak, zdają się myśleć już
tylko sporadycznie. Jednocześnie wśród młodych

ludzi zaobserwować można dezorientację zawodową. Ważne jest więc, aby podejmując temat Europy i transgranicznej mobilności w Europie, jako osobistej perspektywy, pokazać uczniom inny rodzaj dostępu do Europy. Europa to codzienność, nie nauka o instytucjach i faktach. Osobiste doświadczenia i przeżycia, jak również codzienna mobilność powinny znaleźć się na pierwszym planie. To prawda, że trzeba zrozumieć strukturę urzędową UE, bez podstawowej wiedzy szybko bowiem pojawiają się nieprawdziwe czy błędne informacje. W jaki zatem sposób to czynić? Jak ciekawie uczyć o Europie? Poprzez gry, zabawy, stosując nowoczesne metody, z wykorzystaniem interesujących narzędzi ukierun-

kowanych na działanie uczniów, tak, aby stworzyć im kompleksowy obraz codziennej, dostępnej dla wszystkich Europy. Europy na wyciągnięcie ręki i wdrożenia w życie.

Polecamy Kącik edukacyjny z interesującymi pomocami dydaktycznymi nt. krajów UE na stronie:

https://europa.eu/learning-corner/home_pl

oraz narzędzia edukacyjne dla młodzieży:

https://ec.europa.eu/regional_policy/pl/edu,

a także publikacje na: <https://www.pnwm.org/publikacje/metodyka-wymiany/> dla organizatorów projektów polsko-niemieckiej wymiany młodzieży.

Opracowała: Iwona Bereś
Wizytator Kuratorium Oświaty
w Rzeszowie

Europa w świecie społecznym uczniów – warsztaty dla nauczycieli

Otzenhausen, marzec 2019

Europa i idea europejska to złożona, głęboka, ale przede wszystkim abstrakcyjna sfera. Jak nauczyciele mogą przekazać swoim uczniom takie treści w sposób pouczający i zarazem interesujący?

Przed takim pytaniem stanęliśmy, gdy instytucja z Kraju Saary – „Spohns Haus”, Ekologiczna Zielona Szkoła w Gersheim – zwróciła się do nas z pytaniem o przygotowanie i przeprowadzenie warsztatów doskonalących dla pedagogów z Polski, Ukrainy i Niemiec w Akademii Europejskiej w Otzenhausen. My – czyli troje euroentuzjastów postanowiliśmy, także w życiu zawodowym, popierać i wspierać rozwój idei europejskiej w rozmaity sposób. Odpowiedź znaleźliśmy w końcu u Friedricha Wilhelma Augusta Fröbela, ucznia Pestalozziego: „Źródło wszelkiego dobra tkwi w zabawie.” I tak spotkaliśmy się z międzykulturową i bardzo zmotywowaną grupą nauczycieli, decydentów i zarządzających oświatą, której mogliśmy przedstawić nasz pomysł. Punkt ciężkości stanowiły mniej treści a przede wszystkim metodyka i dydaktyka przekazywania tematów europejskich w instytucjach oświaty. Europa na wyciągnięcie ręki – oznacza to zajmowanie się tematami europejskimi w sposób sensualny.

Teoretyczne zajmowanie się problematyką europejską nie należy do łatwych. I to z różnych powodów. Złożoność i wieloaspektowość tej tematyki sprawiają, że nauczyciele stawiani są niekiedy przed ogromnymi wyzwaniami: różne grupy docelowe, jak np. odbiorcy w wieku od siedmiu do trzydziestu lat w momencie kształcenia w najszerszym znaczeniu tego słowa, dobór i ustalenie metod właściwych dla grupy docelowej i zorientowanych na kompetencje, właściwych mediów i wielu pozostałych aspektów niezbędnych do uwzględnienia w procesie dydaktycznym. I nie wolno zapominać o frajdzie, jaka ma z tego wszystkiego płynąć. U młodych ludzi trzeba też w końcu wzmagać entuzjazm i motywację dla Europy, najlepiej płynącą z głębi serca. I Herkules miałby co robić.

A zatem przedstawiliśmy obrazowo instytucje europejskie, ożywiłiśmy Europę i zbliżyliśmy do ludzi prezentując dane, które udostępnił poseł do Parlamentu Europejskiego z Kraju Saary, Jo Leinen. Oczywiście nie mogło zabraknąć aktywnego, zorientowanego na działanie potraktowania problemu, co sprawia, że w sposób metodyczny można zastosować gry i zabawy.

W dydaktyce, również dzisiaj, zdarza się nierzadko całkowicie zaniedbywać komponentę metodyczną. Twierdzi się, że takie postępowanie jest powierchowne, brak tej metodzie wszelkich wymogów poznawczych, przede wszystkim w przypadku ważnych tematów o dużym znaczeniu. To główna myśl krytyki, którą słychać z wielu stron, jak również rozgłaszanych wszem i wobec niezwyfikowanych poglądów. Dodatkowo cierpieć ma na tym także kompetencja zawodowa. Moje wieloletnie doświadczenie nie potwierdza tego i stąd wynika zalecenie dla moich kolegów i koleżanek w ramach warsztatów:

od najmłodszego człowieka do „dojrzałego” pokolenia ludzie mogą skutecznie zajmować się najróżniejszymi treściami za pomocą zabawy, w sposób zorientowany na działanie i bez jakiegokolwiek zaniedbywania składnika poznawczego. Uwzględnijmy przy tym podstawowy ludzki bodziec – instynkt gry. Rzeczywiście, wiele sytuacji w codziennym życiu wskazuje na jego znaczenie nawet w poważnym wieku. Brak tu nudy, treści pochłaniane są, że tak powiem, zabawnie łatwo i zwykle w pewnym napięciu i tak samo w sferze emocjonalnej jak i intelektualnej, lub, jak chce Pestalozzi „głową, sercem i ręką”.

Konkretne możliwości wykorzystania gier i zabaw są w tym przypadku właściwie nieograniczone: poczynając od zwykłych gier edukacyjnych w oparciu o znane formaty, jak np. Milionery, poprzez Taboo, Va banque aż po Bingo lub gry na bazie muzyki czy malarstwa. Poza tym w szkole, przy niewielkim nakładzie, można stosować bardziej zaawansowane formy, takie jak gry strategiczne i symulacyjne. Gry symulacyjne dają możliwość opracowania złożonych tematów w sposób zorientowany na działanie a tym samym łączą lepiej nabywanie wiedzy fachowej z umiejętnościami społecznymi i komunikacyjnymi, jak np. empatia czy tolerancja.

„Zabawa“, jak twierdził znany szwajcarski psycholog Jean Piaget, „oznacza: rozwiązywanie problemów środkami wyobraźni.“ Tym samym, decydując się na zastosowanie gier i zabaw w naszej lekcji jako narzędzi motywujących i zróżnicowanych, mamy możliwość, by w życiu codziennym szkoły pokazywać i tłumaczyć problemy związane z Europą w sposób urozmaicony, interesujący i skoncentrowany na właściwym temacie oraz aktywnie je rozwijać.

Warto zauważyć też liczne możliwości wykorzystania gier elektronicznych, które zostały udostępnione przez różne instytucje europejskie w celu bezpośredniego zastosowania na lekcjach w szkole, np. choćby tylko ta strona: EUROPA-„Learning Corner“.

W tym kontekście życzę wszystkim kolegom i koleżankom interesujących i pełnych treści pomysłów na lekcje poświęcone tematom europejskim z interaktywną i poznawczą metodą działania, warunkującą kształtowanie przyszłości Europy w przekonujący sposób. Niech oddziałują one poza ich własne instytucje oświatowe.

Pokojowa, zjednoczona i demokratyczna Europa – wciąż jesteśmy na drodze do tego celu.

Opracowała: Marlene Wagner
pedagog, była dyrektor szkoły realnej,
Wiceprzewodnicząca Europa-Union Saar
Tłumaczenie: Ewa Jaśkiewicz
nauczycielka języka niemieckiego,
koordynatorka uczniowskiej wymiany
polsko-niemieckiej w VIII LO w Rzeszowie